BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI

NGÔ THỊ PHƯƠNG THẢO

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỔ CHUYÊN MÔN Ở TR□ỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC DẠY HỌC

Chuyên ngành: Quản lý giáo dục
Mã số: 62.14.01.14

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Hà Nội, năm 2016

Công trình được hoàn thành tại:

TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. PHẠM KHẮC CHƯƠNG
Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

PGS.TS. PHẠM VĂN SƠN
Bộ Giáo dục và Đào tạo

Phản biện 1: **GS.TS. Nguyễn Thị Mỹ Lộc**
Trường Đại học Giáo dục

Phản biện 2: **GS.TS. Phan Văn Kha**
Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam

Phản biện 3: **PGS.TS. Đặng Thành Hưng**
Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2

Luận án được bảo vệ tại Hội đồng chấm luận án Tiến sĩ
Trường Đại học Sư phạm Hà Nội
Vào hồi ..... giờ..... ngày ..... tháng 12 năm 2016.

Có thể tìm hiểu luận án tại:

- Thư viện Quốc gia Việt Nam
- Trung tâm Thông tin - Thư viện trường Đại học Sư phạm Hà Nội

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

1.1. *Tổ chuyên môn là đơn vị hoạt động cơ bản và quyết định chất lượng đào tạo của nhà trường trung học cơ sở, quyết định chất lượng dạy và học trong nhà trường.* Vì vậy về mặt lý luận nghiên cứu mối quan hệ quản lý hoạt động TCM với năng lực dạy học để từ đó tăng cường quản lý hoạt động TCM nhằm phát triển năng lực dạy học cho giáo viên trung học cơ sở là vô cùng cần thiết. Đại hội lần thứ XI của Đảng Cộng sản Việt Namđã xác định nhiệm vụ của giáo dục và đào tạo là: "*Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện; Đổi mới cơ cấu tổ chức, nội dung, phương pháp dạy và học; Thực hiện "chuẩn hoá, hiện đại hoá, xã hội hoá", chấn hưng nền giáo dục Việt Nam".*

1.2. Hiện nay, hiệu trưởng các trường trung học cơ sở cũng đã có nhiều cố gắng trong công tác quản lý hoạt động TCM, song vẫn còn nhiều bất cập. Thực thế hoạt động TCM và quản lý hoạt động TCM ở các trường trung học cơ sở thành phố Hà nội hiện nay còn mang nặng tính *hành chính, sự vụ* , chưa hướng nhiều đến phát triển năng lực dạyhọc cho giáo viên trung học cơ sở. Mục đích, nội dung, hình thức sinh hoạt TCM nhiều khi *chưa phù hợp*. Cần thiết phải thay đổi quản lý hoạt động TCM để nâng cao hơn nữa chất lượng hoạt động TCM và năng lực dạy học cho giáo viên trung học cơ sở.

1.3. *Thực tế các công trình nghiên cứu về quản lý nhà trường trung học cơ sở hiện nay trong lĩnh vực quản lý giáo dục* tập trung chủ yếu nghiên cứu quản lý các hoạt động dạy học, quản lý hoạt động giáo dục (giáo dục đạo đức, giáo dục kĩ năng sống, giá trị sống...) còn các nghiên cứu về quản lý hoạt động tổ chuyên môn trong nhà trường theo hướng phát triển năng lực dạy học *còn ít được nghiên cứu* ở cấp độ tiến sĩ.

Từ những cơ sở trên, tôi chọn đề tài: ***"Quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường trung học cơ sở theo hướng phát triển năng lực dạy học"*** để nghiên cứu nhằm nâng cao chất lượng hoạt động TCM, phát triển năng lực dạy học cho giáo viên THCS.

2. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và thực tiễn quản lý hoạt động tổ chuyên môn của hiệu trưởng trường trung học cơ sở, đề xuất biện pháp

quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học nhằm nâng cao chất lượng hoạt động tổ chuyên môn và phát triển năng lực dạy học cho giáo viên.

3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu

***3.1. Khách thể nghiên cứu*:** Quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở.

***3.2. Đối tượng nghiên cứu*:** Biện pháp quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở.

4. Giả thuyết khoa học

Quản lý của hiệu trưởng đối với hoạt động tổ chuyên môn trường trung học cơ sở đã góp phần làm cho hoạt động tổ chuyên môn có kế hoạch và chất lượng, phát triển năng lực dạy học cho giáo viên. Đứng trước yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông, công tác quản lý hoạt động tổ chuyên môn còn bộc lộ các bất cập trong lập kế hoạch, phát huy vai trò của các bộ phận trong nhà trường quản lý hoạt động tổ chuyên môn, chỉ đạo hoạt động tổ chuyên môn và đặc biệt trong khâu kiểm tra đánh giá việc thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn, từ đó chất lượng hoạt động tổ chuyên môn, năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở bị hạn chế, chưa thực sự phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay. Nếu đề xuất và áp dụng các biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học thì sẽ nâng cao chất lượng hoạt động tổ chuyên môn, năng lực dạy học cho giáo viên.

5. Nhiệm vụ nghiên cứu

5.1. Xây dựng cơ sở lý luận về quản lý hoạt động của tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học cho giáo viên trung học cơ sở.

5.2. Khảo sát đánh giá thực trạng quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở thành phố Hà Nội.

5.3. Đề xuất biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở thành phố Hà Nội.

5.4. Khảo nghiệm và thử nghiệm biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn của hiệu trưởng theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở thành phố Hà Nội.

6. Giới hạn phạm vi nghiên cứu

6.1. Hoạt động TCM trong trường trung học gồm nhiều hoạt động nhưng đề tài luận án chỉ giới hạn nghiên cứu các *hoạt động chuyên môn* và quản lý các hoạt động chuyên môn của TCM (hoạt động dạy học, bồi dưỡng giáo viên, đổi mới phương pháp dạy học, đánh giá giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp, hoạt động nghiên cứu khoa học và viết sáng kiến kinh nghiệm).

6.2. Quản lý hoạt động TCM có nhiều chủ thể quản lý nhưngluận án chỉ nghiên cứu quản lý hoạt động TCM của *hiệu trưởng*

6.3. Các trường trung học cơ sở thuộc địa bàn thành phố Hà Nội (đại diện cho các vùng khác nhau của thành phố Hà Nội).

6.4. Đối tượng khảo sát 705 khách thể:Cán bộ quản lý giáo dục Sở, Phòng giáo dục và trường trung học cơ sở: 234 cán bộ;Giáo viên trung học cơ sở: 471 giáo viên.

6.5. Thời gian lấy số liệu trong luận án: 2012 - 2016

7. Phương pháp luận và các phương pháp nghiên cứu

7.1. Phương pháp luận: *Tiếp cận hệ thống; Tiếp cận thực tiễn; Tiếp cận năng lực dạy học;Tiếp cận chức năng quản lý;Tiếp cận nội dung quản lý hoạt động TCM.*

7.2. ***Các phương pháp nghiên cứu:*** *Nhóm phương pháp nghiên cứu lý luận; Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn; Phương pháp toán thống kê*

8. Các luận điểm bảo vệ

8.1. Trên cơ sở khoa học: phân tích bối cảnh đổi mới giáo dục phổ thông, chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học; đặc điểm hoạt động dạy học của người giáo viên THCS có thể xác định được khung năng lực dạy học của người giáo viên THCS trong giai đoạn hiện nay làm định hướng cho hoạt động tổ chuyên môn của nhà trường góp phần nâng cao chất lượng hoạt động tổ chuyên môn và năng lực dạy học cho giáo viên.

8.2. Quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở các trường trung học cơ sở hiện nay còn bộc lộ các hạn chế trong công tác lập kế hoạch, tổ chức bộ máy và tổ chức hoạt động tổ chuyên môn,... làm giảm chất lượng hoạt động tổ chuyên môn từ đó hạn chế sự phát triển năng lực dạy học của giáo viên.

8.3. Quản lý của hiệu trưởng thông qua lập kế hoạch, tổ chức bộ máy, tổ chức hoạt động và kiểm tra hoạt động tổ chuyên môn theo hướng

phát triển năng lực dạy học sẽ nâng cao chất lượng hoạt động tổ chuyên môn và phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở.

9. Những đóng góp mới của luận án

Xác định được khung năng lực dạy học cần thiết của giáo viên trung học cơ sở trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay;Hệ thống hóa và bổ sung phát triển đượclý luận về quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở;.Phân tích thực trạng năng lực dạy học hiện có của giáo viên trung học cơ sở, thực trạng quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sởthành phố Hà Nội; Đề xuất và khẳng định hiệu quả của các biện pháp quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ.

10. Cấu trúc luận án

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận và Khuyến nghị, Danh mục tài liệu tham khảo, Phụ lục, Luận án được kết cấu gồm 3 chương:

Chương 1. Cơ sở lý luận về quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường trung học cơ sở theo hướng phát triển năng lực dạy học.

Chương 2. Thực trạng quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở trường trung học cơ sở thành phố Hà Nội theo hướng phát triển năng lực dạy học.

Chương 3. Biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn trường trung học cơ sở theo hướng phát triển năng lực dạy học.

Chương 1
CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỔ CHUYÊN MÔN Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC DẠY HỌC

1.1. Tổng quan nghiên cứu vấn đề

Phân tích các công trình nghiên cứu lý luận và thực tiễn ở trên thế giới và Việt Nam cho thấy các công trình nghiên cứu về TCM, hoạt động TCM, năng lực dạy học và quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học được nghiên cứu và gắn với tên tuổi với các nhà khoa học Tác giả Catherine C. Lewis, Rebecca R. Perry AE Catherine C. Lewis, Hollingsworth, H., & Oliver, D. (2005), Jacqueline Hurd và Catherine Lewis, Rosenholtz và Kyle(1984), Mintzberg, H.(1986)... Vũ Quốc Long,

Nguyễn Thị Lan Anh, Trần Thị Tuyết Mai, Nguyễn Văn Huấn, Thái Duy Tuyên, Nguyễn Quang Giao, Vũ Thị Hồng Thái, Lê Thị Thuỷ... Cho thấy đã có nhiều công trình nghiên cứu về hoạt động TCM, năng lực dạy học độc lập. Còn các công trình nghiên cứu về hoạt động TCM ở trường trung học cơ sở theo hướng phát triển năng lực dạy học còn rất ít nên chưa tạo "*điểm mới*" trong lĩnh vực quản lý giáo dục. Đề tài luận án "*Quản lý hoạt động TCM ở trường trung học cơ sở theo hướng phát triển năng lực dạy học*" đi theo hướng này góp phần nâng cao chất lượng hoạt động TCM và phát triển năng lực dạy học cho giáo viên.

1.2. Năng lực dạy học và khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở trong bối cảnh đổi mới giáo dục

1.2.1. Năng lực dạy học

Năng lực là một phạm trù của các nhà Tâm lý học đã được Tâm lí học định nghĩa: "Năng lực là khả năng của cá nhân phù hợp với những yêu cầu đặc trưng của hoạt động nhất định nhằm đảm bảo việc hoàn thành có kết quả tốt trong lĩnh vực hoạt động ấy".

- Năng lực sư phạm là khả năng của giáo viên phù hợp với những yêu cầu đặc trưng của hoạt động sư phạm nhằm đảm bảo việc hoàn thành có kết quả tốt trong lĩnh vực hoạt động sư phạm.

- Năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở là khả năng của giáo viên phù hợp với những yêu cầu đặc trưng của hoạt động dạy học ở trường trung học cơ sở nhằm đảm bảo việc hoàn thành có kết quả tốt trong lĩnh vực dạy học.

1.2.2. Khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở

1.2.2.1. Mục đích xác định khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở hiện nay

Việc xác định khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở hiện nay có tính thực tiễn cao nhằm các mục đích: a) Sử dụng để phát triển năng lực nghề nghiệp cho giáo viên; b) làm tiêu chuẩn để đánh giá giáo viên trong nhà trường; c) *tạo ra một trong các định hướng cơ bản cho hoạt động tổ chuyên môn trong nhà trường trung học cơ sở nhằm nâng cao chất lượng hoạt động tổ chuyên môn, khắc phục tình trạng hoạt động tổ chuyên môn về mặt hành chính giải quyết các sự vụ trong tổ chuyên môn*.

1.2.2.2. Cơ sở khoa học đề xuất khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở: Đổi mới giáo dục phổ thông hiện nay; chuẩn nghề nghiệp giáo viên trung học của Bộ Giáo dục và Đào tạo; đặc điểm hoạt động dạy học của giáo viên trung học cơ sở; năng lực cần có của học sinh và dạy học theo định hướng phát triển năng lực người học dựa trên cơ sở khoa học của các lĩnh vực khoa học khác nhau như tâm lý học, giáo dục học, triết học về đặc điểm lao động sư phạm nghề nghiệp, đặc điểm lứa tuổi của người học, năng lực nghề nghiệp nói chung và năng lực dạy học nói riêng của người giáo viên.

Các cơ sở khoa học trên để đề xuất khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở hiện nay. Khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở cần có:

Năng lực chuẩn bị dạy học: Năng lực phát triển chương trình và tài liệu dạy học;Năng lực xây dựng kế hoạch dạy học;Năng lực xây dựng, quản lý và khai thác hồ sơ dạy học; Năng lực chuẩn bị bài giảng trong dạy học

Năng lực tổ chức dạy học: Năng lực dạy học tích hợp; Năng lực dạy học phân hóa; Năng lực sử dụng phương pháp, phương tiện và hình thức dạy học; Năng lực tổ chức hoạt động học của học sinh; Năng lực quản lý lớp học tạo môi trường học tập; Năng lực hỗ trợ học sinh đặc biệt trong dạy học; Năng lực sử dụng các nguồn lực trong dạy học.

Năng lực kiểm tra đánh giá điều chỉnh dạy học: Năng lực xây dựng kế hoạch kiểm tra đánh giá môn học, kết quả học tập của học sinh; Năng lực đánh giá sự tiến bộ và kết quả học tập của học sinh; Năng lực tổ chức hoạt động tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau của học sinh; Năng lực khai thác sử dụng các hình thức đánh giá thường xuyên.

1.3. Hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học

1.3.1. Tổ chuyên môn

Trong Điều lệ trường Trung học có quy định: "*Giáo viên trung học cơ sở được tổ chức thành TCM theo môn học hoặc theo nhóm học: mỗi TCM có một tổ trưởng và một hoặc hai tổ phó do hiệu trưởng chỉ định và giao nhiệm vụ"*.

1.3.2. Hoạt động của tổ chuyên môn

Hoạt động của TCM trong trường trung học cơ sở là hoạt động giải quyết các vấn đề về chuyên môn trong các TCM nhằm đạt được mục đích hoạt động chuyên môn của nhà trường đặt ra đối với TCM.

Hoạt động chuyên môn của TCM: hoạt độnggiảng dạy, hoạt động bồi dưỡng và tự bồi dưỡng cho giáo viên, hoạt động bồi dưỡng nâng cao năng lực học tập, hoạt động kiểm tra, đánh giá giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp; hoạt động nghiên cứu khoa học và viết sáng kiến kinh nghiệm.

1.3.3. Hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học

Hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay cần:

- Nâng cao nhận thức về đổi mới hoạt động của tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở.

- Hướng đến cung cấp các tri thức hiện đại về dạy học vì tri thức khoa học là nền tảng, cơ sở để phát triển năng lực dạy học của giáo viên.

- Bồi dưỡng cho giáo viên về phương pháp dạy học và đổi mới phương pháp dạy học theo hướng chuyển từ truyền thụ tri thức sang phát triển tư duy và năng lực cho học sinh đồng thời cho bản thân cả giáo viên.

Hoạt động của TCM và quản lý hoạt động của TCM cần tập trung hình thành các kĩ năng dạy học hiện đại cho giáo viên

Hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực giáo viên đòi hỏi phải hướng đến hình thành các năng lực dạy học đặc thù trong bối cảnh đổi mới giáo dục phổ thông như: năng lực dạy học tích hợp, năng lực dạy học phân hóa, năng lực dạy học tích cực, vv...

1.4. Phân cấp quản lý trong trường trung học cơ sở đối với hoạt động TCM

1.4.1. Quản lý hoạt động TCM của hiệu trưởng

Nội dung quản lý hoạt động TCM của hiệu trưởng: a) Quản lý trực tiếp hoạt động TCM thông qua các công việc: tổ chức bộ máy nhà trường,đặc biệt là các TCM; b) Quản lý hoạt động TCM thông qua chỉ đạo tổ trưởng chuyên môn.

1.4.2. Quản lý hoạt động TCM của tổ trưởng chuyên môn

Tổ trưởng chuyên môn có quyền quản lý, điều hành các hoạt động của tổ, quyết định các nội dung sinh hoạt tổ trên cơ sở của kế hoạch đã xây dựng. Tổ trưởng chuyên môn theo dõi, đôn đốc, nhắc nhở, động viên, kiểm tra thực hiện quy chế chuyên môn đối với các thành viên của tổ.

1.4.3. Quan hệ giữa hiệu trưởng và tổ trưởng chuyên môn trong quản lý hoạt động TCM ở trường trung học: Quan hệ chấp hành, quan hệ tham gia, quan hệ tham mưu.

1.5. Quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở trong bối cảnh đổi mới giáo dục

1.5.1. *Khái niệm quản lý và quản lý hoạt động TCM của hiệu trưởngtrường trung học cơ sở theo hướng phát triển năng lực dạy học*

Quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học cho giáo viên là quá trình tác động (lập kế hoạch tổ chức, điều khiển, kiểm tra) có định hướng, có mục đích, có kế hoạch của người hiệu trưởng đến hoạt động của TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học nhằm đạt được mục đích đặt ra là nâng cao chất lượng hoạt động của TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học cho giáo viên.

1.5.2. *Nội dung quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của hiệu trưởng trường trung học cơ sở*

1.5.2.1. Quản lý xây dựng và thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học

- Quán triệt mục tiêu hướng đến phát triển năng lực dạy học của giáo viên thông qua hoạt động tổ chuyên môn, chỉ đạo tổ trưởng chuyên môn xây dựng kế hoạch hoạt động cụ thể của tổ bộ môn.

- Thống nhất với các tổ trưởng chuyên môn về nội dung cơ bản của kế hoạch hoạt động của tổ theo hướng phát triển năng lực dạy học.

- Thống nhất với các tổ trưởng chuyên môn phân công chuyên môn cho các giáo viên trong tổ, đảm bảo điều kiện cho các hoạt động tổ chuyên môn của tổ diễn ra theo đúng mục tiêu, kế hoạch.

- Chỉ đạo các tổ trưởng chuyên môn xây dựng kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn cụ thể và duyệt kế hoạch của các tổ chuyên môn.

- Thống nhất mẫu kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn với các tổ trưởng chuyên môn (trong đó cần biểu đạt rõ nội dung hoạt động, hình thức của trường hoạt động theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên).

- Hiệu trưởng hướng dẫn kĩ năng (các bước) xây dựng kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn cho tổ trưởng chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học.

1.5.2.2. Tổ chức bộ máy hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học cho giáo viên

- Xác định cụ thể nhiệm vụ của tổ trưởng chuyên môn trong việc tổ chức hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực.

- Tập huấn, bồi dưỡng cho tổ trưởng chuyên môn thiết kế, chỉ đạo các hoạt động tổ chuyên môn.

- Tổ chức bồi dưỡng cho các giáo viên trong tổ chuyên môn triển khai các hoạt động chuyên môn trong tổ theo hướng phát triển năng lực, tổ chức phối hợp giữa hiệu trưởng (BGH), tổ trưởng chuyên môn, giáo viên, thực hiện các hoạt động (hình thức, nội dung, phương hướng) theo hướng phát triển năng lực dạy học.

- Để tổ chức các hoạt động trong tổ chuyên môn tốt có sự tham gia của các lực lượng khác trong nhà trường, hiệu trưởng cần chỉ đạo, thiết lập mối quan hệ tốt giữa tổ chuyên môn và các bộ phận khác (cơ sở vật chất, kinh phí...) để có điều kiện đảm bảo cho đổi mới hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học.

Chỉ đạo thực hiện và điều chỉnh các hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát tiển năng lực dạy học

1.5.2.3. Chỉ đạo hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học

- Ra các quyết định, xác lập các văn bản pháp quy về hoạt động chuyên môn của tổ chuyên môn.

- Tổ chức điều khiển các hoạt động chuyên môn của tổ chuyên môn: hoạt động dạy học theo kế hoạch; hoạt động đổi mới phương pháp dạy học;

hoạt động bồi dưỡng giáo viên; hoạt động đánh giá giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp, hoạt động nghiên cứu khoa học và viết sáng kiến kinh nghiệm.

- Điều chỉnh hoạt động tổ chuyên môn trong quá trình tổ chức thực hiện các hoạt động cơ bản của tổ chuyên môn.

- Tổng kết đánh giá các hoạt động của tổ chuyên môn khi thực hiện theo kế hoạch.

1.5.2.4. Kiểm tra đánh giá việc thực hiện kế hoạch hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học

- Xây dựng (xác định) các tiêu chí kiểm tra hoạt động TCM dựa vào hướng phát triển năng lực dạy học

- Chỉ đạo lựa chọn các hình thức phương pháp kiểm tra phù hợp.

- Quán triệt tinh thần kiểm tra đánh giá hoạt động của tổ theo chuẩn nghề nghiệp cho toàn bộ các bộ phận quản lý, tham gia kiểm tra hoạt động TCM.

- Kiểm tra việc thực hiện kế hoạch hoạt động củaTCM có đảm bảo mục tiêu phát triển kĩ năng dạy học, năng lực dạy học... cho giáo viên.

- Điều chỉnh kế hoạch hoạt động TCM (cả hình thức, nội dung, phân bổ thời gian...) cho phù hợp và đạt được mục tiêu hình thành và phát triển năng lực nghề nghiệp.

1.6. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý hoạt động của TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học

1.6.1. *Các yếu tố chủ quan về phía người hiệu trưởng trong quản lý hoạt động TCM:* nhận thức, kỹ năng, thái độ và sự quan tâm của hiệu trưởng trong việc quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học.

1.6.2. *Yếu tố thuộc về TCM:* Các yếu tố thuộc về tổ trưởng chuyên môn, giáo viên trong TCM và môi trường hoạt động của TCM trong các nhà trường trung học cơ sở.

1.6.3. *Yếu tố thuộc về môi trường khách quan quản lý TCM* theo hướng phát triển năng lực dạy học: văn bản, nghị quyết, chính sách của các cấp quản lý trên đối với trường trung học cơ sở; điều kiện kinh tế - văn hóa xã hội của thành phố, kinh tế, văn hóa, xã hội của địa phương; trình độ dân trí của dân cư, phong tục tập quán, vị trí địa lý, truyền thống của địa phương; điều kiện vật chất, thiết bị kỹ thuật phục vụ cho hoạt động TCM...

Chương 2
THỰC TRẠNG QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỔ CHUYÊN MÔN Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ THÀNH PHỐ HÀ NỘI THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC DẠY HỌC

2.1. Tổ chức nghiên cứu khảo sát thực trạng

2.1.1. Mục đích khảo sát: khảo sát thực trạng hoạt động TCM và quản lý hoạt động TCM ở trường THCS thành phố Hà Nội nhằm thu thập số liệu cơ sở thực tiễn cho việc đề xuất các biện pháp quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực.

2.1.2. Nội dung khảo sát

Luận án khảo sát thực tiễn các vấn đề sau:Khảo sát thực trạng năng lực dạy học của giáo viên THCS TP. Hà Nội; hoạt động TCM ở trường THCS thành phố Hà Nội; quản lý hoạt động TCM ở trường THCS thành phố Hà Nội theo hướng phát triển năng lực dạy học; các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý hoạt động TCM ở trường THCS thành phố Hà Nội:

2.1.3. Phương pháp khảo sát: Phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi; phương pháp phỏng vấn; phương pháp toán thống kê:

2.1.4. Tiêu chí và thang đánh giá

2.1.4.1. Tiêu chí đánh giá

- Đánh giá năng lực dạy học của giáo viên THCS theo mức độ cần thiết và mức độ đạt được (cho điểm theo nguyên tắc 4-3-2-1).

- Đánh giá mức độ thực hiện và mức độ đáp ứng của hoạt động TCM và quản lý TCM, mức độ ảnh hưởng (cho điểm theo nguyên tắc 3-2-1).

2.1.4.2. Thang đánh giá

* Mức 1: $\overline{X}$ = 2,5 - 3,0; Mức 2: $\overline{X}$ = 1,5 - 2,49; Mức 3: $\overline{X}$< 1,5 (ba mức độ)

* Mức 1: $\overline{X}$ = 3,25 - 4,0; Mức 2 : $\overline{X}$ = 2,5 - 3,24; Mức 3: $\overline{X}$ = 1,75 - 2,49; Mức 4: $\overline{X}$< 1,75 (bốn mức độ).

2.1.4.3. Cách thức khảo sát

Khảo sát được tiến hành theo 2 bước: a) khảo sát thử để chính xác hóa mẫu phiếu điều tra; b) Khảo sát chính thức trên diện rộng, điều tra thực trạng hoạt động TCM, năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở, quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học trên 705

khách thể là cán bộ quản lý và giáo viên của các trường trung học cơ sở nội thành và ngoại thành thành phố Hà Nội.

2.2. Thực trạng năng lực dạy học của giáo viên THCS thành phố Hà Nội

Cán bộ quản lý và giáo viên tham gia khảo sát đánh giá các năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở là *rất cần thiết* ($\overline{X}$ = 3,46) và mức độ hiện có *trung bình* ($\overline{X}$ = 2,33) (min = 1, max = 4).

Mức độ cần thiết và hiện có của các nhóm năng lực dạy học theo thứ bậc sau: 1- Năng lực tổ chức dạy học ($\overline{X}$ = 3,70; 2,36) ; 2 - Năng lực chuẩn bị dạy học ($\overline{X}$ = 3,58; 2,33)và 3- Năng lực kiểm tra đánh giá điều chỉnh dạy học ($\overline{X}$ = 3,46; 2,32).

2.3. Thực trạng hoạt động TCM trường trung học cơ sở thành phố Hà Nội

2.3.1. *Thực trạng mức độ thực hiện các hoạt động của TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học ở trường THCS thành phố Hà Nội*

Tất cả 5 hoạt động cơ bản của TCM đều được cán bộ quản lý và giáo viên đánh giá thực hiện đầy đủ nhưng ở mức độ *khá tốt*, thể hiện điểm trung bình chung của cả 5 hoạt động TCM được khảo sát $\overline{X}$=2,15 (min=1; max=3) và 5/5 hoạt động của tổ chiếm 100% có điểm trung bình 1,95 < $\overline{X}$ < 2,25

2.3.2. *Đánh giá thuận lợi, khó khăn khi tổ chức hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học ở các trường trung học cơ sở thành phố Hà Nội*

Thuận lợi trong việc tổ chức hoạt động tổ chuyên môn đa dạng ý kiến và mức độ đánh giá của cán bộ quản lý và giáo viên rất cao thể hiện các ý kiến thuận lợi dao động từ 67,0% → 93,0%.

Khó khăn khi tổ chức dạy học theo hướng phát triển năng lực dạy học "*Cơ sở vật chất, tài chính phục vụ cho hoạt động TCM còn hạn chế" với 43,0% ý kiến." Các nhà quản lý nhiều khi còn điều hành hoạt động TCM theo phương pháp hành chính mệnh lệnh"* được CBQL và GVcho ý kiến chiếm tỉ lệ khó khăn % thấp hơn với 20,0% ý kiến.

2.4. Thực trạng quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở trong bối cảnh đổi mới giáo dục

2.4.5. *Đánh giá tổng hợp quản lý hoạt động TCM của hiệu trưởng theo hướng phát triển năng lực dạy học*

Bảng 2.22. Tổng hợp ý kiến đánh giá về quản lý hoạt động TCM của hiệu trưởng trường trung học cơ sở

TT	Nội dung	Mức độ							
		Tốt		Bình thường		Chưa tốt		Trung bình	Thứ bậc
		SL1	%	SL2	%	SL3	%		
1	Lập kế hoạch và chỉ đạo tổ trưởng xây dựng kế hoạch hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học	294	41,7	342	48,5	69	9,8	**2,32**	3
2	Tổ chức hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học	267	37,9	322	45,7	116	16,4	**2,22**	4
3	Chỉ đạo hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học	309	43,8	333	47,3	63	8,9	**2,45**	2
4	Kiểm tra hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học	441	62,6	156	22,2	108	15,2	**2,47**	1
	Trung bình							**2,36**	

Nhận xét:

Đánh giá chung các biện pháp quản lý hoạt động TCM của hiệu trưởng theo hướng phát triển năng lực dạy học ở mức độ **khá** với điểm trung bình $\overline{X}$ = 2,36.

Thứ bậc mức độ thực hiện các biện pháp quản lý hoạt động TCM: 1- Kiểm tra hoạt động TCM; 2- Chỉ đạo hoạt động tổ chuyên; 3- Lập kế hoạch

và chỉ đạo tổ trưởng xây dựng kế hoạch hoạt động tổ chuyên; 4- Tổ chức hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học.

2.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý hoạt động TCM của hiệu trưởng

Mức độ ảnh hưởng của *các yếu tố đến quản lý hoạt động TCM* rất nhiều. Thứ bậc ảnh hưởng của các yếu tố: 1- Yếu tố thuộc về hiệu trưởng ($\overline{X}$ = 2,69); 2- Yếu tố thuộc về TCM ($\overline{X}$ = 2,68); 3- Yếu tố thuộc về môi trường quản lý hoạt động TCM ($\overline{X}$ = 2,62).

2.6. Đánh giá thành công, hạn chế và nguyên nhânquản lý hoạt động TCM của hiệu trưởng theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở

2.6.1. Thành công

Bản thân người quản lý và giáo viên đã nhận thức được phải đổi mới quản lý và thực hiện hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay; Việc xây dựng kế hoạch hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học đã đi vào nề nếp hàng năm trước khi bước vào năm học mới...

2.6.2. Hạn chế

- Việc duyệt kế hoạch hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên chưa thật đảm bảo chất lượng, vẫn mang tính hình thức nên chưa tạo ra định hướng rõ nét cho hoạt động của TCM.

- Xây dựng các tiêu chí kiểm tra hoạt động TCM dựa vào hướng phát triển năng lực dạy học của chuẩn nghề nghiệp còn chung chung, chưa cụ thể.

- Chỉ đạolựa chọn các hình thức, phương pháp kiểm tra để đánh giá đúng thực chất hoạt động của TCM.

- Hiệu trưởng, hiệu phó chưa thường xuyên dự sinh hoạt TCMnhiều khi *khoán trắng cho tổ* tự hoạt động, tự điều hành.

- Việc uỷ quyền cho tổ trưởng chuyên môn kí duyệt giáo án, xây dựng kế hoạch bồi dưỡng học sinh giỏi, kém, kiểm tra việc thực hiện sử dụng thiết bị dạy học của giáo viên chưa thật thường xuyên, còn mang tính hình thức .

***Nguyên nhân**:

- Việc duyệt kế hoạch, theo dõi và kiểm tra thực hiện kế hoạch trong năm của hiệu trưởng chưa thường xuyên, chưa nề nếp.

- Do việc uỷ quyền từ hiệu trưởng - hiệu phó - tổ trưởng chuyên môn nên chất lượng sinh hoạt chuyên môn của tổ theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên còn hạn chế.

- Hiệu trưởng chưa chú trọng xây dựng mối quan hệ và sựthống nhất giữa hiệu trưởng - phó hiệu trưởng - tổ trưởng chuyên môn trong quản lý hoạt động TCM...

Chương 3
BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG TỔ CHUYÊN MÔN Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC DẠY HỌC

3.1. Nguyên tắc đề xuất biện pháp: Nguyên tắc đảm bảo tính hệ thống; nguyên tắc đảm bảo tính kế thừa, tính thực tiễn; nguyên tắc đảm bảo tính đồng bộ

3.2. Biện pháp quản lý hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên

3.2.1. Cụ thể khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở hiện nay để định hướng cho hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học giáo viên

3.2.1.1. Mục đích của biện pháp

Việc cụ thể khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở sẽ là tiêu chuẩn để đánh giá giáo viên, tuyển dụng giáo viên, là công cụ để rèn luyện tay nghề cho giáo viên trung học cơ sở giai đoạn hiện nay, đồng thời mục đích hướng hoạt động chuyên môn của TCM nhằm phát triển năng lực dạy học cho giáo viên trung học cơ sở trong bối cảnh đổi mới giáo dục.

3.2.1.2. Nội dung và cách thức thực hiện

Năng lực dạy học của người giáo viên trung học cơ sở bao gồm 3 nhóm năng lực với 15 năng lực cụ thể: năng lực chuẩn bị dạy học (4 năng lực), năng lực tổ chức triển khai dạy học (7 năng lực), và năng lực kiểm tra đánh giá hoạt động dạy học (4 năng lực). Mỗi năng lực cụ thể lại được thể hiện thành các kỹ năng dạy học (60 kĩ năng dạy học).

3.2.1.3. Điều kiện thực hiện

Khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở phải đáp ứng được những tiêu chuẩn nhiệm vụ của giáo viên được quy định trong Luật Giáo dục, Điều lệ trường trung học cơ sở và trung họcphổ thôngvà trường phổ thông có nhiều cấp học (Ban hành kèm theo Thông tư 12/2011TT-BGD&ĐT ngày 28 tháng 3 năm 2011 của Bộ trưởng Bộ giáo dục và Đào tạo).

3.2.2. Quản lý xây dựng và thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học

3.2.2.1. Mục đích biện pháp

Quản lý kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn nhằm mục đích nâng cao khả năng điều hành quản lý tổ chuyên môn của tổ trưởng, huy động khả năng chuyên môn của mọi thành viên trong tổ vào việc xây dựng kế hoạch, thực hiện kế hoạch nhiệm vụ năm học theo định hướng củahiệu trưởng nhà trương. Từ đó nâng cao tinh thần trách nhiệm cũng như thực hiện nghĩa vụ và quyền hạn của mỗi giáo viên như trong điều lệ trường trung học đã quy định, góp phần xây dựng môi trường sư phạm.

3.2.2.2. Nội dung và cách thức thực hiện

Chỉ đạo tổ chuyên môn hàng năm lập kế hoạch hoạt động theo trình tự cụ thể và thực hiện các chức năng của nhà quản lý; Xây dựng kế hoạch chung của tổ, hướng dẫn xây dựng và quản lý kế hoạch cá nhân của tổ viên theo kế hoạch dạy học, phân phối chương trình và các quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo;Tổ chức bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ, tổ chức kiểm tra, đánh giá chất lượng thực hiện nhiệm vụ của giáo viên theo kế hoạch của trường;Đề xuất khen thưởng, kỷ luật đối với giáo viên; Hiệu trưởng nhà trường làm tốt công tác quản lý kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn.

3.2.2.3. Điều kiện thực hiện

Hiệu trưởng phải chủ động, có kế hoạch, dự kiến, dự báo kế hoạch năm học mới ngay sau khi kết thúc năm học; Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ huy của đội ngũ cán bộ quản lý đến các thành viên trong tổ. Duy trì sự quản lý, chỉ đạo này một cách thường xuyên trong suốt thời gian năm học, có sự điều chỉnh kịp thời phù hợp với điều kiện thực tế của địa phương; Hiệu trưởng nhà trường phải có khả năng về chuyên môn, tâm huyết với nghề nghiệp, có trách nhiệm với công việc; Nhà trường phải có các điều kiện tối

thiểu về cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học, đội ngũ cán bộ quản lý, nhân viên phục vụ và giáo viên đủ chuẩn, tâm huyết trách nhiệm với nghề nghiệp.

3.2.3. Tổ chức sinh hoạt tổ chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học phát triển năng lực nghề nghiệp cho giáo viên

3.2.3.1. Mục đích biện pháp

Thông qua hoạt động chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học, giáo viên nắm vững được mục tiêu giáo dục và các mục tiêu về chương trình, sách giáo khoa... để giúp các thành viên trong tổ học tập lẫn nhau, trau dồi kiến thức, tay nghề sư phạm, qua đó giúp cho giáo viên tự học, tự bồi dưỡng, làm cơ sở để viết sáng kiến kinh nghiệm áp dụng vào công tác giảng dạy, giáo dục học sinh của mỗi người... Từ đó phát triển năng lực nghề nghiệp của người giáo viên trung học cơ sở.

3.2.3.2. Nội dung và cách thức thực hiện

Tổ chức cho giáo viên học tập, nghiên cứu và thực hiện sinh hoạt chuyên môn theo nghiên cứu bài học từ đó xác định năng lực dạy học được hình thành thông qua sinh hoạt chuyên môn. Chỉ đạo tổ trưởng chuyên môn tổ chức cho giáo viên trong tổ tích cực đăng kí thao giảng, tích cực dự giờ đồng nghiệp và tổ chức rút kinh nghiệm giờ dạy hàng tuần.

Biện pháp thực hiện: Đảm bảo quy trình thực hiện sinh hoạt tổ chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học; Phát huy tính chủ động tích cực vai trò của tổ trưởng chuyên môn trong tổ chức sinh hoạt chuyên môn; Khuyến khích sự chủ động tìm tòi của giáo viên.

3.2.3.3. Điều kiện thực hiện

Hiệu trưởng có cơ chế quản lý rõ ràng; Tổ trưởng phải có khả năng chuyên môn, nhiệt tình, trách nhiệm; đội ngũ giáo viên có tinh thần trách nhiệm, tích cực tham gia đóng góp công sức vào việc duy trì nền nếp hoạt động của tổ mình; cóđiều kiện cơ sở vật chất tối thiểu phục vụ dạy và học theo đổi mới chương trình giáo dục hiện nay.

3.2.4. Kiểm tra việc thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học

3.2.4.1. Mục đích biện pháp

Kiểm soát hoạt động của TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học nhằm khắc phục những điểm yếu, phát huy những mặt mạnh trong kế hoạch hoạt động TCM để từ đó nâng cao chất lượng hoạt động TCM và phát triển năng lực dạy học cho giáo viên.

3.2.4.2. Nội dung và cách thức thực hiện

Nội dung của kiểm tra bao gồm:a) Kiểm tra việc thực hiện kế hoạch hoạt động của tổ chuyên môn đã được xác định từ đầu năm học; b) Kiểm tra việc thực hiện các hoạt động của tổ chuyên môn; c) Kiểm tra giáo viên, người trực tiếp thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn và tổ trưởng chuyên môn, người chỉ đạo hoạt động tổ chuyên môn; Hình thành ý thức tự kiểm tra đánh giá hoạt động cá nhân, năng lực dạy học của cá nhân từ đó có phương hướng phát triển năng lực nghề nghiệp cho bản thân.

Để thực hiện nội dung kiểm tra hiệu trưởng cần thực hiện: Lập kế hoạch kiểm tra; Ra quyết định thành lập đoàn kiểm tra và bồi dưỡng nghiệp vụ kiểm tra; Tổ chức thực hiện kiểm tra theo quy trình và đánh giá tổng kết rút kinh nghiệm kiểm tra thực hiện kế hoạch tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên.

3.2.4.3. Điều kiện thực hiện

Triển khai đầy đủ các văn bản quy định hoạt động TCM tới TTCM và giáo viên trực tiếp giảng dạy trong TCM; Hiệu trưởng có năng lực xây dựng kế hoạch kiểm tra - đánh giá và bộ công cụ để kiểm tra - đánh giá một cách khoa học, đầy đủ, sát thực tế; Kế hoạch và công cụ kiểm tra - đánh giá được công khai, minh bạch, dân chủ và công bằng; Kiểm tra việc thực hiện kế hoạch hoạt động TCM phải đảm bảo khách quan công bằng, lấy hiệu quả công việc của TCM, giáo viên làm tiêu chuẩn và thước đo đánh giá.

3.2.5. Xây dựng môi trường sư phạm thuận lợi cho hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học

3.2.5.1. Mục đích biện pháp

Hướng đến xây dựng nhà trường THCS, các TCM trong nhà trường thành môi trường sư phạm thuận lợi cho hoạt động TCM theo hướng phát triển triển năng lực dạy học. Môi trường sư phạm ở đây bao gồm cả về nội dung tâm lí tinh thần tạo động lực làm việc cho giáo viên và cả môi trường vật chất, cơ sở vật chất, kinh phí... cho hoạt động TCM.

3.2.5.2. Nội dung và cách thức thực hiện

Xây dựng văn hóa tổ chức giáo dục trong nhà trường để tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động TCM; Phân cấp quản lý rõ rang, cụ thể trong quản lý hoạt động TCM của TCM; Xây dựng quan hệ quản lý và quan hệ hợp tác giữa các TCM và các tổ chức trong nhà trường tổ chức hoạt động TCM; Đảm bảo đầy đủ cơ sở vật chất, phương tiện dạy học cho hoạt động TCM.

3.2.5.3. Điều kiện thực hiện

Phải thống nhất về nhận thức và trách nhiệm đối với cán bộ quản lý trường THCS và giáo viên về xây dựng môi trường sư phạm thân thiện cho hoạt động tổ chuyên môn; cung cấp các tri thức về văn hóa tổ chức giáo dục, văn hóa nhà trường cùng các văn bản pháp qui về vấn đề xây dựng môi trường sư phạm; đảm bảo kinh phí, cơ sở vật chất cho việc xây dựng môi trường sư phạm.

3.3. Mối quan hệ giữa các biện pháp

3.4. Khảo nghiệm tính cần thiết và tính khả thi của các biện pháp quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học

Mục đích khảo nghiệm nhằm khẳng định sự cần thiết và khả thi của các biện pháp hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học. Khảo nghiệm được tiến hành bằng phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi 705 khách thể là cán bộ quản lý và giáo viên các trường trung học cơ sở thành phố Hà Nội. Kết quả thu được như sau:

Bảng 3.4. Mối quan hệ giữa tính cần thiết và khả thi của biện pháp quản lý hoạt động TCM ở trường trung học cơ sở thành phố Hà Nội theo hướng phát triển năng lực dạy học

TT	Biện pháp quản lý	Cần thiết		Khả thi	
		$\overline{X}$	Thứ bậc	$\overline{X}$	Thứ bậc
1	Cụ thể khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở hiện nay để hướng cho hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học	**2,84**	1	**2,79**	1

TT	Biện pháp quản lý	Cần thiết		Khả thi	
		$\overline{X}$	Thứ bậc	$\overline{X}$	Thứ bậc
2	Quản lý xây dựng và thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học	**2,73**	5	**2,64**	5
3	Tổ chức sinh hoạt tổ chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học nhằm phát triển năng lực nghề nghiệp cho giáo viên	**2,83**	2	**2,66**	3
4	Kiểm tra việc thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học	**2,75**	4	**2,77**	2
5	Xây dựng môi trường sư phạm thuận lợi cho hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học	**2,79**	3	**2,65**	4
Trung bình		**2,78**		**2,70**	

Nhận xét:

Mức độ cần thiết và khả thi của các biện pháp hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học được đánh giá ở mức độ cao và tính cần thiết cao hơn tính khả thi. Mối quan hệ giữa tính cần thiết và khả thi r ≈ + 0,80 là tương quan thuận và chặt chẽ. Có nghĩa là các biện pháp quản lý hoạt động TCM cần thiết ở mức độ nào thì cũng có mức độ khả thi phù hợp.

3.5. Thử nghiệm

Do điều kiện về thời gian và các điều kiện khách quan khác nên luận án không thử nghiệm được tất cả các biện pháp mà chỉ thử nghiệm biện pháp: "*Tổ chức sinh hoạt TCM theo hướng nghiên cứu bài học*";

3.5.1. Mục đích thử nghiệm

Mục đích thử nghiệm nhằm kiểm chứng *hiệu quả* của biện pháp tổ chức sinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học trong việc nâng cao chất lượng hoạt động TCM và kĩ năng dạy học của người giáo viên trung học cơ sở cơ sở trong các TCM.

3.5.2. Giả thuyết thử nghiệm

Nếu áp dụng biện pháp quản lý "*Tổ chức sinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học*" thì sẽ nâng cao được chất lượng hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học và nâng cao được kĩ năng dạy học cho giáo viên trong các TCM ở trường trung học cơ sở.

3.5.3. Mẫu thử nghiệm và địa bàn thử nghiệm

Thử nghiệm trong luận án được tiến hành *song hành* bao gồm 02 nhóm: nhóm đối chứng (54 thành viên: tổ trưởng chuyên môn và giáo viên của hai tổ khoa học tự nhiên và khoa học xã hội thuộc trường trung học cơ sở Đoàn Kết quận Hai Bà Trưng, thành phố Hà Nội) và nhóm thử nghiệm (55 thành viên: tổ trưởng chuyên môn và giáo viên của hai tổ khoa học tự nhiên và khoa học xã hội thuộc trường trung học cơ sở Tây Sơn, quận Hai Bà Trưng, thành phố Hà Nội).

3.5.4. Tiêu chuẩn và thang đánh giá thử nghiệm

3.5.4.1. Tiêu chuẩn đánh giá

Tiêu chuẩn 1: đánh giá sự thay đổi của hoạt động TCM:

Tiêu chuẩn 2: đánh giá sự thay đổi của kĩ năng dạy học của giáo viên trong các TCM của nhà trường trung học cơ sở:

*3.5.4.2. Thang đánh giá:*Mức 1: $\overline{X}$ = 3,25 → 4; Mức 2: $\overline{X}$ = 2,5 → 3,24; Mức 3: $\overline{X}$ = 1,75 → 2,49; Mức 4: $\overline{X}$< 1,75

3.5.5. Các giai đoạn thử nghiệm:Giai đoạn chuẩn bị; Giai đoạn thử nghiệm bao gồm đo trước thử nghiệm và đo sau thử nghiệm để khẳng định hiệu quả của biện pháp quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học.

3.5.6. Phương pháp đánh giá thử nghiệm: Bằng phiếu đánh giáthử nghiệm, quan sát, giờ dạy của giáo viên và nghiên cứu sản phẩm hoạt động.

3.5.7. Kết quả thử nghiệm

3.5.7.1. Kết quả đo trước thử nghiệm về sự thay đổi hoạt động TCM và kỹ năng tổ chức dạy học của giáo viên trong TCM ở cả 2 nhóm đối chứng và thử nghiệm là tương đương nhau, không có sự khác biệt giữa nhóm đối chứng và nhóm thử nghiệm.

3.5.7.2. Kết quả đo sau thử nghiệm về sự thay đổihoạt động TCM và kỹ năng dạy học của giáo viên trong TCM ở nhóm đối chứng có sự thay đổi nhưng không khác biệt. Ở nhóm thử nghiệm kết quả đo sau thử nghiệm có

sự khác biệt rõ nét giữa nhóm đối chứng và nhóm thử nghiệm. Giữa lần đo 1 và lần đo 2 ở nhóm thử nghiệm có thay đổi rất nhiều.

3.5.7.3. Kết luận thử nghiệm khẳng định hiệu quả của biện pháp quản lý hoạt động TCM "Chỉ đạo sinh hoạt nhóm chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học" có hiệu quả cao trong việc nâng cao chất lượng hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học và các kĩ năng dạy học của giáo viên trong TCM.

KẾT LUẬN

1. Kết luận

1.1. Trên cơ sở phân tích và hệ thống các tài liệu lý luận trong và ngoài nước đề tài đã xác định được khung lý luận cơ bản của luận án bao gồm các vấn đề lý luận: hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học và quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay. Nội dung quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển triển năng lực dạy học bao gồm: *Lập kế hoạch nhà trường và chỉ đạo TCM lập kế hoạch hoạt động TCM; Tổ chức hoạt động TCM; Chỉ đạo hoạt động TCM và kiểm tra việc thực hiện kế hoạch hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học.*

Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở bao gồm: *Các yếu tố chủ quan về phía người hiệu trưởng trong quản lý hoạt động TCM; Yếu tố thuộc về TCM (tổ trưởng chuyên môn và giáo viên); Yếu tố thuộc về môi trường khách quan quản lý TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học.*

1.2. Khảo sát 705 ý kiến : Cán bộ quản lý và giáo viên trung học cơ sở đã nhận thức đầy đủ và đánh giá cao tầm quan trọng của hoạt động TCM trong nhà trường và mức độ thực hiện các hoạt động của TCM ***khá tốt***.

- Hiệu trưởng trường trung học cơ sở đã áp dụng nhiều biện pháp quản lý hoạt động TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học theo chức năng quản lý. Cán bộ quản lý và giáo viên đã đánh giá mức độ thực hiện các biện pháp quản lý của hiệu trưởng ở mức độ ***khá tốt***. Giữa cán bộ quản lý và giáo viên đánh giá về các biện pháp quản lý hoạt động TCM là phù hợp và thống nhất với nhau.

- Các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động quản lý TCM theo hướng phát triển năng lực dạy học rất nhiều. Thứ bậc ảnh hưởng của các yếu tố: 1 - Yếu tố thuộc về hiệu trưởng 2 - Yếu tố thuộc về TCM; 3 - Yếu tố thuộc về môi trường quản lý hoạt động TCM.

1.3. Đề xuất các biện pháp quản lý nhằm nâng cao chất lượng hoạt động TCM và năng lực dạy học cho giáo viên trong TCM:

- Cụ thể khung năng lực dạy học của giáo viên trung học cơ sở hiện nay để hướng cho hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học

- Quản lý xây dựng và thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học

- Tổ chức hoạt động tổ chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học nhằm phát triển năng lực nghề nghiệp cho giáo viên

- Kiểm tra việc thực hiện kế hoạch hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học

- Xây dựng môi trường sư phạm thuận lợi cho hoạt động tổ chuyên môn theo hướng phát triển năng lực dạy học

Kết quả khảo nghiệm cho thấy: Các biện pháp quản lý hoạt động TCM của hiệu trưởng trường trung học cơ sở đề xuất có tính cần thiết và khả thi cao phù hợp với điều kiện các trường trung học cơ sở trên địa bàn TP. Hà Nội.

Luận án đã thử nghiệm biện pháp: "*Tổ chứcsinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học*".

Kết quả thử nghiệm đã khẳng định hiệu quả của biện pháp đưa ra thử nghiệm trong việc nâng cao chất lượng hoạt động TCM.

2. Kiến nghị

2.1. Đối với Bộ Giáo dục và Đào tạo

Trong Điều lệ nhà trường Trung học cơ sở đã có quy định về vị trí, nhiệm vụ của TCM, tuy nhiên phải có quy định cụ thể hơn về số lượng TCM của các trường Trung học cơ sở.

2.2. Đối với Sở Giáo dục và Đào tạo

Hàng năm có kế hoạch, kinh phí cho việc tổ chức các lớp bồi dưỡng hiệu trưởng, hiệu phó, tổ trưởng chuyên môn, đặc biệt lớp bồi dưỡng tổ

trưởng chuyên môn vì số lượng tổ trưởng chuyên môn được học bồi dưỡng chiếm tỷ lệ còn rất thấp.

Trong khi nhà nước chưa có quy định về số lượng TCM trong một trường, số lượng giáo viên trong một tổ, thì Sở Giáo dục và Đào tạo cùng với Sở Nội vụ có quy định hướng dẫn cụ thể để Phòng Giáo dục có căn cứ thực hiện.

2.3. Đối với Phòng Giáo dục và Đào tạo

- Hàng năm Phòng Giáo dục và Đào tạo chỉ đạo các nhà trường chủ động lựa chọn tổ trưởng chuyên môn, xây dựng kế hoạch TCM, tổ chức thẩm định và phê duyệt để nâng cao chất lượng của bản kế hoạch.Đối với những trường khó khăn về đội ngũ tổ trưởng cần có sự hỗ trợ của phòng giáo dục để chỉ đạo các trường lựa chọn đội ngũ tổ trưởng đủ tiêu chuẩn về chuyên môn về phẩm chất đạo đức và khả năng quản lý.

2.4. Đối với hiệu trưởng trường trung học cơ sở

- Hiệu trưởng nhà trường cần quan tâm đầu tư nâng cấp cơ sở vật chất, có kế hoạch đầu tư mua sắm và khai thác hiệu quả trang thiết bị dạy học, tạo những điều kiện tốt nhất cho hoạt động của TCM, động viên đội ngũ tổ trưởng cả về vật chất và tinh thần. Quan tâm trực tiếp đến việc chỉ đạo điều hành TCM, hạn chế việc uỷ quyền, khoán trắng cho hiệu phó và TCM, để thúc đẩy hoạt động của TCM đạt hiệu quả. Đặc biệt quan tâm đến đời sống vật chất, tinh thần của giáo viên, kịp thời động viên, khen thưởng giáo viên, nhân viên nỗ lực vượt khó, thực hiện mục tiêu nâng cao chất lượng dạy học, giáo dục trong nhà trường THCS.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ

1. Ngô Thị Phương Thảo (2013), *Thực trạng hoạt động tổ chuyên môn ở trường THCS quận Hai Bà Trưng - TP Hà Nội*. Tạp chí Thiết bị Giáo dục, số 94, trang 23-25.

2. Ngô Thị Phương Thảo (2013), *Quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở các trường THCS quận Hai Bà Trưng - TP Hà Nội*. Tạp chí Quản lý Giáo dục, số 49, trang 49-51.

3. Ngô Thị Phương Thảo (2013), *Tăng cường quản lý hoạt động kiểm tra, đánh giá học sinh của giáo viên - Một biện pháp quản lý tổ chuyên môn của Hiệu trưởng nhằm nâng cao chất lượng gióa dục ở trường THCS*. Tạp chí Quản lý Giáo dục, số 316, trang 17-18.

4. Ngô Thị Phương Thảo (2013), *Biện pháp chỉ đạo đổi mới đầu tư và sử dụng thiết bị giáo dục ở trường*. Tạp chí Thiết bị Giáo dục, số 96, trang 2-5, 12.

5. Ngô Thị Phương Thảo (2013), *Tăng cường công tác tự học, tự bồi dưỡng cho giáo viên.* Tạp chí Giáo dục, số 43, trang 24-26.

6. Ngô Thị Phương Thảo (2015), *Quản lý hoạt động tổ chuyên môn trong bối cảnh đổi mới giáo dục*, Kỷ yếu hội thảo Khoa học quốc gia, Hà nội, trang 520-526.

7. Ngô Thị Phương Thảo (2016), *Thực trạng chỉ đạo hoạt động tổ chuyên môn ở các trường THCS thành phố Hà nội theo hướng phát triển năng lực dạy học*. Tạp chí thiết bị Giáo dục, số 130, trang 153-157.

8. Ngô Thị Phương Thảo (2016), Thực trạng quản lý hoạt động tổ chuyên môn ở các trường THCS thành phố Hà nội theo hướng phát triển năng lực dạy học. *Tạp chí quản lý giáo dục,* số 82, trang 54-57.

9. Ngô Thị Phương Thảo (2016), *Biện pháp quản lý tổ chuyên môn ở các trường THCS thành phố Hà nội theo hướng phát triển năng lực dạy học*. Tạp chí thiết bị Giáo dục, số 94, trang 156-159.